

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

29 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte:
judecători:

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 4 decembrie 2018, în cauza penală privindu-l pe

DIACON Oleg XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 06.09.2018 – 27.09.2018;

Instanța de apel: 05.10.2018 – 04.12.2018;

Instanța de recurs: 18.04.2019 – 29.05.2019.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi (sediul central) din 27 septembrie 2018, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Diacon O. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal la 11 ani închisoare;
- art. 172 alin. (2) lit. g) Cod penal la 5 ani închisoare.

În baza art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Diacon O. i-a fost stabilită definitiv pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 15 ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis.

De la Diacon O. a fost încasat în beneficiul statului cheltuielile de judecată legate de instrumentarea cauzei în cuantum de 22046 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond, *în fapt*, a constatat că Diacon O., la 05 mai 2018, aproximativ la ora 21⁰⁰, fiind în stare de ebrietate alcoolică și urmărind scopul satisfacerii poftelor sexuale în formă perversă a intrat în locuința cet. XXXXX amplasată în XXXXX, unde a dezbrăcat-o pe ultima forțat, a culcat-o pe pat, aplicându-i concomitent diverse lovituri peste toată suprafața corpului, a mușcat-o de gât, sâni și

abdomen, apoi a introdus mina în vaginul acesteia, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală 201809C0072 din 24 iulie 2018, vătămări corporale neînsemnate, care conform extrasului din raportul de cercetare histologică nr. 201807H1220 din 14 iunie 2018, a confirmat că vechimea leziunilor depistate au fost produse în limitele de circa 30 min. până la survenirea decesului victimei.

Tot el, la 05 mai 2018, aproximativ la ora 21:30, aflându-se în XXXXX, în domiciliul cet. XXXXX, urmărind scopul omorului acesteia din motivul că ultima i-ar fi scornit careva vorbe în localitate, cu o deosebită cruzime, dându-și seama că-i provoacă victimei suferințe fizice și dureri esențiale, a apucat-o puternic de gât sugrumând-o, concomitent învălătucindu-i în jurul gâtului o pereche de colanți pe care-i găsisese alături, un capăt al cărora i l-a băgat în gură, astfel încât i-a ocupat cu aceștia toată cavitatea bucală, provocându-i, conform raportului de expertiză medico-legală 201809C0072 din 24 iulie 2018, vătămări corporale grave și traumatisme care au legătură cauzală directă cu survenirea morții, în rezultatul cărui fapt partea vătămată XXXXX a decedat.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, *omorul intenționat al unei persoane săvârșit cu o deosebită cruzime* și art. 172 alin. (2) lit. g) Cod penal, *satisfacerea poftei sexuale în formă perversă, săvârșită prin constrângere fizică și psihică a persoanei profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și exprima voința, comisă din motive sadice*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost contestată cu apeluri de către procuror și avocata Negru O. în interesele inculpatului.

3.1. Procurorul a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, prin care lui Diacon O. să-i fie stabilită pedeapsa pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, cu aplicarea art. 364¹ Cod de procedură penală, sub formă de închisoare pe un termen de 13 ani închisoare, iar pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 172 alin. (2) lit. g) Cod penal, să-i fie aplicată pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani închisoare, prin prisma art. 84 alin. (1) Cod penal, prin cumul total al pedepselor aplicate, inculpatului definitiv să-i fie stabilită pedeapsa de 20 ani închisoare, cu încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 25871,72 lei.

În motivarea apelului declarat, acuzatorul de stat a invocat că instanța de judecată corect a calificat acțiunile infracționale ale inculpatului și calificarea juridică, însă pedeapsa stabilită lui Diacon O., este prea blândă și neproportională cu pericolul social a acțiunilor criminale comise, reeducarea și corectarea inculpatului nu va putea fi atinsă în termen de 15 ani închisoare.

3.2. Avocata Negru O. a solicitat casarea sentinței în partea stabilirii pedepsei și a dispunerii încasării de la Diacon O. în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită pedeapsa coborâtă la limita minimă prevăzută de sancțiunile articolelor de incriminare,

cu aplicarea prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, cu respingerea cererii privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare.

Partea apărării, în susținerea apelului, a declarat că Diacon O. vina în comiterea faptelor lui imputate a recunoscut, a contribuit activ la elucidarea circumstanțelor cauzei penale, a manifestat căința activă, are grad de dezabilitate, anterior nu a fost condamnat și reieșind din faptul că la cererea inculpatului, cauza penală a fost examinată în ordinea prevăzută de art. 364¹ CPP, a solicitat aplicarea unei pedepse mai blânde, coborâtă la limita minimă admisă de lege. De asemenea, apărătorul a menționat că nu este de acord cu încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului, având în vedere starea materială precară a acestuia, care nu a fost luată de către instanță în considerație.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 4 decembrie 2018, pronunțată integral la 21 decembrie 2018, apelul declarat de avocata Negru O. a fost respins, ca nefondat, iar apelul procurorului a fost admis, cu casarea parțială a sentinței în partea stabilirii pedepsei și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care lui Diacon O. în baza art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, i-a fost stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 13 ani și în baza art. 172 alin. (2) lit. g) Cod penal de 7 ani închisoare. Definitiv, lui Diacon O., pentru concurs de infracțiuni, prin prisma art. 84 alin. (1) Cod penal, prin cumularea totală a pedepselor, instanța i-a aplicat pedeapsa închisorii pe un termen de 20 ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis.

În rest, celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a consemnat că instanța de fond a stabilit corect starea de fapt și de drept ce corespunde probelor din dosar, just încadrând acțiunile inculpatului în baza dispozițiilor din art. 145 alin. (2) lit. j) și 172 alin. (2) lit. g) Cod penal, însă pedeapsa pentru infracțiunile comise de Diacon O. este prea blândă în raport cu infracțiunile comise și personalitatea inculpatului, care a săvârșit un cumul de infracțiuni, una dintre care se referă la categoria celor excepțional de grave, contra vieții persoanei.

De asemenea, instanța a mai reținut și faptul că inculpatul este caracterizat negativ la locul de trai (f.d. 97), la evidența medicului psihiatru este diagnosticat cu diagnoza „*retardare mintală moderată*” (f.d. 96), de aceea îndreptarea și reeducarea lui este posibilă doar cu aplicarea pedepsei pe art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 13 ani și pe art. 172 alin. (2) lit. g) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani, iar conform art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumularea totală a pedepselor numite, pedeapsa definitivă stabilită lui Diacon O., urmează a fi de 20 ani.

În speță una din infracțiunile comise de inculpat, adică cea prevăzută la art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, face parte din categoria infracțiunilor deosebit de grave. Totodată, instanța a menționat că ține cont de prevederile art. 61 alin. (2) Cod penal potrivit căruia, *pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane*, respectând totodată și prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală, reieșind din faptul că dânsul a recunoscut în totalmente săvârșirea

faptelor indicate în rechizitoriu, solicitând ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Astfel, reieșind din totalitatea celor analizate instanța a conchis că apelul apărătorului Negru O. cu privire la coborârea pedepsei închisorii la limitele minime speciale este nefondat. Privitor la solicitarea de respingere a pretenției acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul lui Diacon O. în folosul statului a cheltuielilor judiciare suportate pentru efectuarea expertizelor în cadrul instrumentării cauzei penale, în mărime de 22046 lei, instanța a reiterat că, potrivit art. 229 alin. (1), (2) și (3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul care a fost eliberat de pedeapsă sau căruia i-a fost aplicată pedeapsă, precum și de persoana în privința căreia urmărirea penală a fost încetată pe temeuri de nereabilitare. Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Potrivit prevederilor art. 227 alin. (1) Cod de procedură penală cheltuielile judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Totuși, Codul de procedură penală prevede unele situații și împrejurări, în prezența cărora, cheltuielile judiciare sunt suportate de către stat și nici într-un caz de către inculpat. Având în vedere că faptele au fost săvârșite de Diacon O., la 05 mai 2018, adică după ce au fost abrogate prevederile alin. (2) al art. 143 din Codul de procedură penală, instanța de apel a concluzionat că instanța de fond just a încasat de la inculpat în beneficiul statului cheltuielile de judecată legate de instrumentarea cauzei în cuantum de 22046 lei.

6. La 1 aprilie 2019, nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, inculpatul a contestat cu recurs ordinar decizia Curții de Apel solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare. În cererea depusă recurentul face trimitere la mai multe norme penale și procesual-penale, care în opinia lui au legătură directă cu cauza deferită judecătii, solicitând să fie repus în termen recursul, deoarece instanțele nu i-au înmănat copiile hotărârilor judecătorești la timp și dânsul a fost bolnav o perioadă.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință prin care menționează că recursul inculpatului urmează a fi declarat inadmisibil, deoarece este tardiv.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele motive.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de

recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

Din actele cauzei, se constată că inculpatul, la 1 aprilie 2019, a declarat recurs ordinar solicitând, repunerea în termen a recursului, casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei la rejudecare. În argumentarea acestei cerințe, partea menționează că instanțele nu i-au înmănat copiile hotărârilor judecătorești la timp și dânsul a fost bolnav o perioadă, de aceea consideră că termenul prevăzut la art. 422 Cod de procedură penală nu a fost omis.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel.

Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

În același context, se relevă că, potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: *„în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”*

Decizia instanței de apel, contestată de recurent, a fost pronunțată integral la 21 decembrie 2018. Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 4 decembrie 2018, la care a fost pronunțat dispozitivul deciziei instanței de apel, se constată că inculpatul și avocatul acestuia Culeac-Reul N. au fost prezenți. (f.d. 234, vol. I) Tot la această ședință părțile au fost înștiințate despre data pronunțării integrale a deciziei - 21 decembrie 2018. Însă, la data nominalizată s-a prezentat doar procurorul, acestuia fiindu-i înmănată copia deciziei integrale (f.d. 248, vol. I). Potrivit celor stipulate în art. 319 alin. (2) Cod de procedură penală, partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene.

Din economia acestei norme, se desprinde faptul că, dacă partea, cunoscând despre data următoarei ședințe, însă nu se prezintă la aceasta, consecințele neprezentării îi sunt imputabile, iar despre rezultatele ședinței partea urmează să se documenteze individual.

Cele consemnate supra sunt subsecvente și speței date, adică faptul că inculpatul nu s-a prezentat la ședința de judecată la care a fost pronunțată integral decizia instanței de apel, nu îl absolvă de a declara în termen recursul ordinar.

Inculpatul menționează în cerere că, întârzierea declarării recursului, se datorează faptului că nu i s-a adus la timp la cunoștință hotărârea instanței de judecată. Colegiul Penal verificând aceste declarații ale inculpatului și raportându-le la actele cauzei, constată că sunt vădit nefondat invocate.

Prin scrisoarea anexată la fila dosarului 249, vol. I, se confirmă că instanța de apel, la 26 decembrie 2018, i-a expediat copia deciziei motivate inculpatului Diacon E. în instituția penitenciară în care acesta era deținut. Din dosarul personal al inculpatului, deținut în penitenciarul nr. 15 - Cricova, se constată că Diacon O. a primit contra-

semnătură decizia motivată a instanței de apel la 2 ianuarie 2019. Prin urmare, anume această dată este luată în considerare de Colegiul Penal, la calcularea termenului de declarare a recursului de către inculpat.

Potrivit ștampilei de pe recursul inculpatului, se constată că acesta a fost înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la 3 aprilie 2019 (f.d. 3, vol. II) fiind depus prin intermediul oficiului poștal la 1 aprilie 2019, adică cu depășirea vădită a termenului prevăzut de lege pentru declararea acestuia de 30 zile.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza deferită judecării, termenul de declarare a recursului a fost omis de către recurent, respectiv argumentele aduse de acesta în cererea de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, partea fiind decăzută din dreptul de a exercita această cale de atac.

Relevante în acest sens sunt și unele aspecte ale principiului securității raporturilor juridice ce se conțin în hotărârea CtEDO din 05 iunie 2012 în cauza *Ghinea contra Moldovei*, unde s-a statuat că: „... *principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil – presupune că fiecare parte beneficiară de o posibilitate rezonabilă de ași prezenta cazul în condițiile, că nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.*” Prin alte cuvinte, aplicarea regulilor referitoare la termenele limită este de natură să aducă atingere principiului egalității armelor în cazul în care părțile nu beneficiază de aceleași mijloace pentru a-și susține argumentele în fața instanței.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul Diaconu Oleg XXXXX, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 4 decembrie 2018, în propria cauză penală, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 26 iunie 2019.

Președinte
Judecător
Judecător

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion